Översiktlig naturvärdesinventering (NVI)
Västra Haga, Rimforsa

Kinda kommun, Östergötlands län

- Underlag inför ny detaljplan för att tidigt peka ut hänsynskrävande områden

Version 1; juni 2025
Författare: Anders Tingvall

Sammanfattning

Kinda kommun ska som ett tidigt steg i planprocessen ta fram underlag som kan påverka utformning av bostäder samt vilka naturmarker som främst ska bevaras. I detta arbete ska en naturvärdesinventering (NVI) utföras vilket kommer att ske under 2026. Fram till dess görs en översiktlig naturinventering som har som syfte att belysa eventuella höga naturvärden eller andra hänsynskrävande markområden så att dessa bevaras i det fortsatta planarbetet.

Områden som i denna översiktliga naturinventering anses som hänsynsområden och som bör beaktas på något sätt:

- Sumpskogsstråk i nordöstra delen som vid inventeringstillfället är tämligen torr. Klibbal, björk, gran och tall förekommer mestadels på låga socklar vilket vittnar om fluktuation i hur mycket vatten som brukar stå i området. Omgiven av tät ung granskog och åt väster avgränsat med dike.
- Våtmarksområde som består av lågpunkt med täta bottensediment. Kan lämpligen användas för tillförsel av dagvatten.
- Något större våtmarksområde som är välutvecklat med vitmossesamhällen och trots torra förhållanden är området blött. Mycket lämpligt att använda i dagvattenhanteringen i området.
- Lövskogsområde med hög andel ädellövträd av ek och bitvis bok samt hassel i buskskiktet. Rikare miljö med flora som vittnar om tidigare hävd. Några ytor kan vara skogsbrukslämningar vilket behöver granskas i kulturminnesundersökning.
- Längs med väg i norra gränsen av utredningsområdet förekommer blandsumpskog som visar på en struktur som vittnar om att det tidvis står relativt mycket vatten. Bitvis sockelbildning.

Inga områden betecknas hysa naturvärden motsvarande naturvärdesklass 4 eller högre. De ovan nämnda områdena är främst markområden som på olika sätt kan utnyttjas i det fortsatta planarbetet för att skapa trevlig närmiljö utan att behöva anlägga och plantera. Även stora delar av befintliga skogsmiljöer som mestadels består av medelålders tallskog är bra närnatur med gott om bärris av blåbär och lingon. Det förekommer också en del stora flyttblock i området som ger en särskild karaktär. Dessa kan med fördel införlivas i den naturmark som ska bevaras.

2 Läge

Det aktuella utredningsområdet ligger i västra utkanten av Rimforsa.

2.1 Avgränsning av utredningsområdet

Det aktuella utredningsområdet är markerat med röd linje.

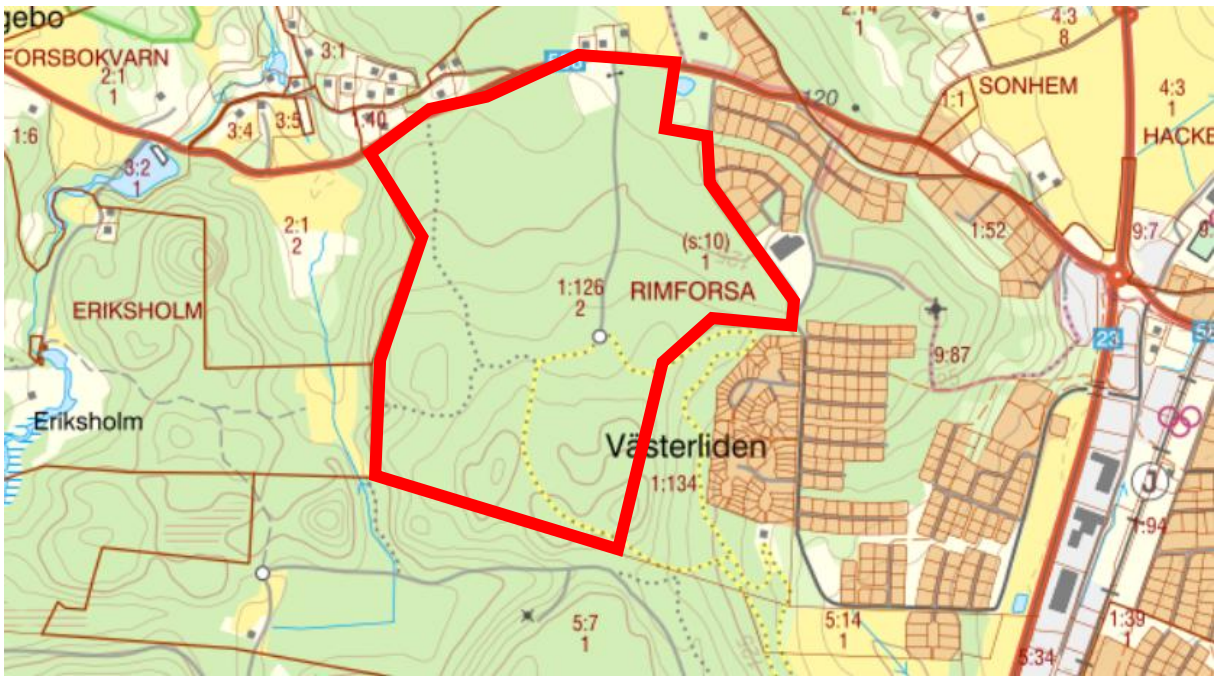

Det aktuella inventeringsområdet markerat med röd linje.

3 Metodik - NVI

För att kunna beskriva och naturvärdesbedöma områdets natur genomfördes dels en informationssökning och dels en fältinventering. Metodiken följer SIS-standard för naturvärdesinventering (Anon. 2014a med bilaga Anon. 2014b). I standardens kapitel 4.4 framgår att en naturvärdesinventering kan ha olika detaljeringsgrader. Den nu aktuella studien är *fält detalj* med tilläggen generellt biotopskydd, detaljerad redovisning av artförekomst och värdeelement. Minsta obligatoriska karteringsenhet för inventeringen, framgår av figur 1 nedan.

Detaljeringsgrad	Minsta obligatoriska karteringsenhet
Översikt	En yta av 1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 100 m eller mer och en bredd av 2 m eller mer.
Medel	En yta av 0,1 ha eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 50 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.
Detalj	En yta av 10 m^2 eller mer eller ett linjeformat objekt med en längd av 10 m eller mer och en bredd av 0,5 m eller mer.

Figur 1. *En naturvärdesinventering enligt Svensk Standard kan ha olika detaljeringsgrad som innebär att den minsta obligatoriska karteringsenheten varierar. I det här fallet är detaljeringsgraden Detalj.*

I standarden framgår följande om metodiken för naturvärdesinventering. Den ska inledas med förarbete som består i att tidigare dokumenterad information om naturen i inventeringsområdet studeras. Detta ska göras tillsammans med studier av kartor, flygbilder och andra relevanta underlag. Följande punkter ingår här:

- Sökningar på Internet; tidigare kända natur- och kulturvärden
- Litteratursökning
- Fjärranalys

Syftet med de tre stegen är att inhämta kunskapsunderlag om naturen i området inklusive eventuella tidigare inventeringar och artfynd. En viktig del i förarbetet brukar vara att identifiera potentiella naturvärdesobjekt.

Efter förarbetet följer två steg:

- Fältinventering
- Rapportsammanställning

Vid fältinventeringen besöks hela området och eventuella naturvärdesområden som framkommit i förarbetet detaljstuderas extra noga. Hela området beskrivs översiktligt vad gäller träd-, busk-, fält- och bottenskikt oavsett värdering för att tydliggöra vilken typ av miljöer som förekommer i det aktuella utredningsområdet.

3.1 Internetsökning

Uppgifter om området och dess natur eftersöktes på Internet. En sökning genomfördes på *Länsstyrelsens GIS-portal* samt *Laholms kommuns naturvårdskarta* för en mer översiktlig sammanfattning av kända värden samt *Artportalen* efter artfynd. Skogsstyrelsens hemsida *Skogens Pärlor* besöktes för att få uppgifter om de nyckelbiotoper och naturvärdeslokaler som finns i området samt skogsbrukslämningar som inte alltid finns registrerade i fornsök. Riksantikvarieämbetets hemsida *Fornsök* nyttjades för att få information om eventuella kulturmiljölämningar. Denna inventering värderar inte kultlämningar men vetskap om vissa typer av lämningar kan indikera att marken använts på ett visst sätt eller att det också kan förekomma arter knutna till en viss markanvändning.

3.2 Litteratursökning

Genom internetsökningarna ovan har även litteratur om områdets natur eftersökts. Tyvärr har ingen relevant dokumentation som berör områdets natur påträffats.

3.3 Fjärranalys

Både färska ortofoton (Lantmäteriet 2021) och satellitbilder (Skogsstyrelsen 2021) över området har studerats. Även historiska kartor (Häradsekonomiska kartan från sent 1800-tal samt ekonomiska kartorna från 1940-talet och 1980-talet) har studerats i förarbetet för att se på den historiska markanvändningen samt om det förekommer inägomark eller annat som kan vara av vikt för fältinventeringen.

3.4 Fältinventering

Fältinventering har genomförts av Anders Tingvall, i maj 2025.

Tekniska hjälpmedel

Som hjälpmedel vid fältinventeringen kartfunktioner med detaljerad GPS för att så noga som möjligt kunna fastställa exakt position.

Naturvårdsarter

Som framgår ovan är studien inte en artinventering men för att påträffade naturvärdesobjekt ska kunna beskrivas och klassas eftersöks så kallade naturvårdsarter. I den aktuella studien redovisas huvudsakligen växtarter inklusive kryptogamer, som på olika sätt har uppmärksammats av naturvårdsskäl: arter som finns med i EU:s så kallade habitatdirektivs listor (Rådets direktiv 92/43/EEG) (t ex Cederberg & Löfroth 2000), arter upptagna på Naturvårdsverkets lista över rödlistade arter (Westling 2015, Eiler 2020), signalarter som nyttjas vid Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering (Nitare 2000) och fridlysta arter. Läget för eventuella naturvårdsarter bestäms med hjälp av GPS.

Flora och fauna
När det gäller övriga delar har en översiktlig inventering utförts för att på ett grovt sett beskriva hela området med avseende på de dominerande arterna samt eventuella avvikande strukturer och element.

3.5 Naturvärdesbedömning

De delar som bedöms ha tillräckligt höga naturvärden har därefter naturvärdesbedömts. Bedömningen följer den svenska standarden för naturvärdesinventering och naturvärdesbedömning (Anon 2014.). En fyrgradig skala används för indelningen av naturvårdsintressanta områden, se figur 2. Den fjärde klassen är ett tillägg som också ingår i denna naturvärdesinventering.

Naturvärdesklass	Förtydligande	Ungefärlig klass i nationella inventeringar
Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1	Varje enskilt område bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.	-
Högt naturvärde – naturvärdesklass 2	Varje enskilt område bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå.	Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, lövskogsinventeringens klass 1 och 2, ängs- och betesmarksinventeringens *aktiva objekt*, ängs- och hagmarksinventeringen klass 1-3, ädellövskogsinventeringen klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet, våtmarksinventeringen klass 1 och 2, rikkärrsinventeringen klass 1-3, limniska nyckelbiotoper, skogsbrukets klass *urvatten*, värdekärnor i naturreservat samt fullgoda Natur 2000-naturtyper. Detta förutsatt att de inte uppfyller naturvärdesklass 1.
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3	Varje enskilt område behöver inte vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald regionalt, nationellt eller globalt, men det bedöms vara av särskild betydelse att den totala arealen bibehålls eller blir större, samt att den ekologiska kvalitén bibehålls eller förbättras.	Ängs- och betesmarksinventeringen klass *restaurerbar ängs- och betesmark*, Skogsstyrelsens *objekt med naturvärden*, lövskogsinventeringens klass 3, ädellövskogsinventeringen klass 3, våtmarksinventeringen klass 3 och 4 samt skogsbrukets klass *naturvatten.*
Visst naturvärde – naturvärdesklass 4	Varje enskilt område behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald regionalt, nationellt eller globalt, men det bedöms vara av betydelse att den totala arealen bibehålls eller blir större, samt att den ekologiska kvalitén bibehålls eller förbättras.	Motsvarar inte någon klass i de större nationella inventeringarna. Motsvarar ungefär generellt biotopskydd som inte uppfyller kriterier för högre naturvärdesklass.

***Figur 2**. Fyra naturvärdesklasser används i den svenska standarden för naturvärdesinventering där klass 4 är ett tillägg som också ingår i denna inventering.*

4. Analys artskyddsförordning samt andra värden

Vid fältbesöket har inga objekt noterats som anses vara skyddade av det generella biotopskyddet. De arter som noterades vid fältbesöket och som på något sätt har ett formellt skydd är följande:

- Alla fåglar är formellt fridlysta och detta innebär i första hand att uppenbara särskilt tydliga häckningsplatser ska bevaras. I området kunde inte några särskilda boträd eller hålträd noteras och för övriga häckningsmiljöer bedöms det som att det i närområdet finns gott om liknande eller bättre miljöer för häckning.
- Kråka som är en rödlistad art noterades vid inventeringstillfället. Denna betecknas som vanlig i framförallt närområdet och anses ha bättre häckningsförutsättningar utanför utredningsområdet.
- Kopparödla är fridlyst och noterades vid inventeringstillfället. Denna bedöms som vanlig art i närområdet och vanligt förekommande både i och utanför utredningsområdet. Sannolikt förekommer skogsödla i området som också är synnerligen vanlig inom och utanför utredningsområdet.
- Blåsippa och gullviva är fridlysta för att gräva upp och för försäljning. Dessa förekommer på några platser och främst i västra delen. Dessa arter är synnerligen frekventa i omgivningarna och kan inte anses påverkas vad gäller population vid en exploatering av det aktuella utredningsområdet.
- Mindre hackspett (NT) är tidigare noterad strax utanför utredningsområdets sydöstra del. Inom utredningsområdet bedöms vissa ytor lämpliga för denna art. Främst de kantzoner som ligger i anknytning till väg i norra delen där det förekommer yngre lövrik sumpskog med inslag av döda träd.
- Talltita (NT) är tidigare noterad i nordvästra kanten av området där det är främst ädellövmiljö. Talltitan anses ha bättre förutsättningar i angänsande skogsmiljöer där det förekommer äldre barrdominerad skog.

5 Naturen och kända naturvärden i den aktuella trakten

Den aktuella trakten innehåller en del naturvärden men dessa är tämligen långt ifrån undersökningsområdet. Tre naturreservat i form av Kleverget, Borgarmon och Hallstads ängar ligger norrut och utpekade ängs- och betesmarker samt andra mindre värdekärnor förekommer i olika väderstreck även om de bedöms bli opåverkade av planerad exploatering.

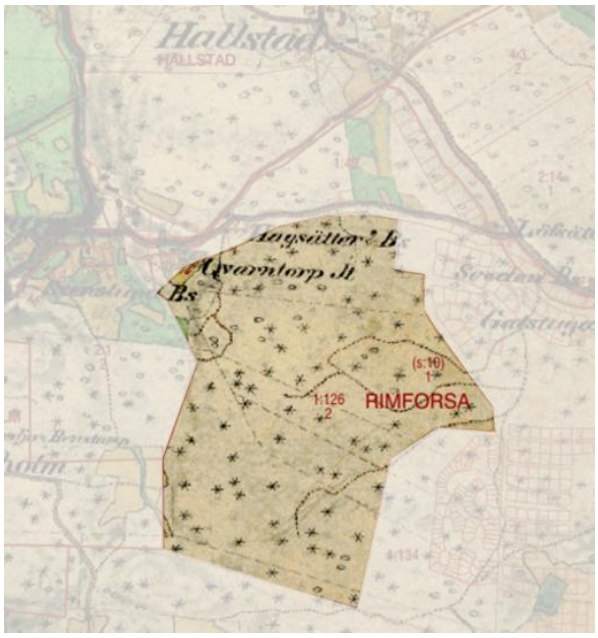

Historiska kartor som visar en ungefärlig position av undersökningsområdet. Överst finns skifteskarta från xxxx och nedanför till höger ekonomiska kartan från 1940-talet. Nere till vänster häradsekonomiska kartan från sent 1800-tal. För samtliga kartor kan man konstatera att huvuddelen är betecknad som skogsmark förutom i nordvästra hörnet där en mindre del har annan markanvändning och på den senaste kartan från 1940-tal är ett markområde markerat som åker även om det finns idéer om att ytan kan ha använts på annat sätt både innan och efter denna karta. På häradsekonomiska kartan är området markerat med asterisker vilket innebär barrdominerad skog förutom i norra delen där det finns inslag av ringar som betecknas lövträd. På ekonomiska kartan från 1940-tal visar på tät och välsluten skog som delvis ser relativt ung ut.

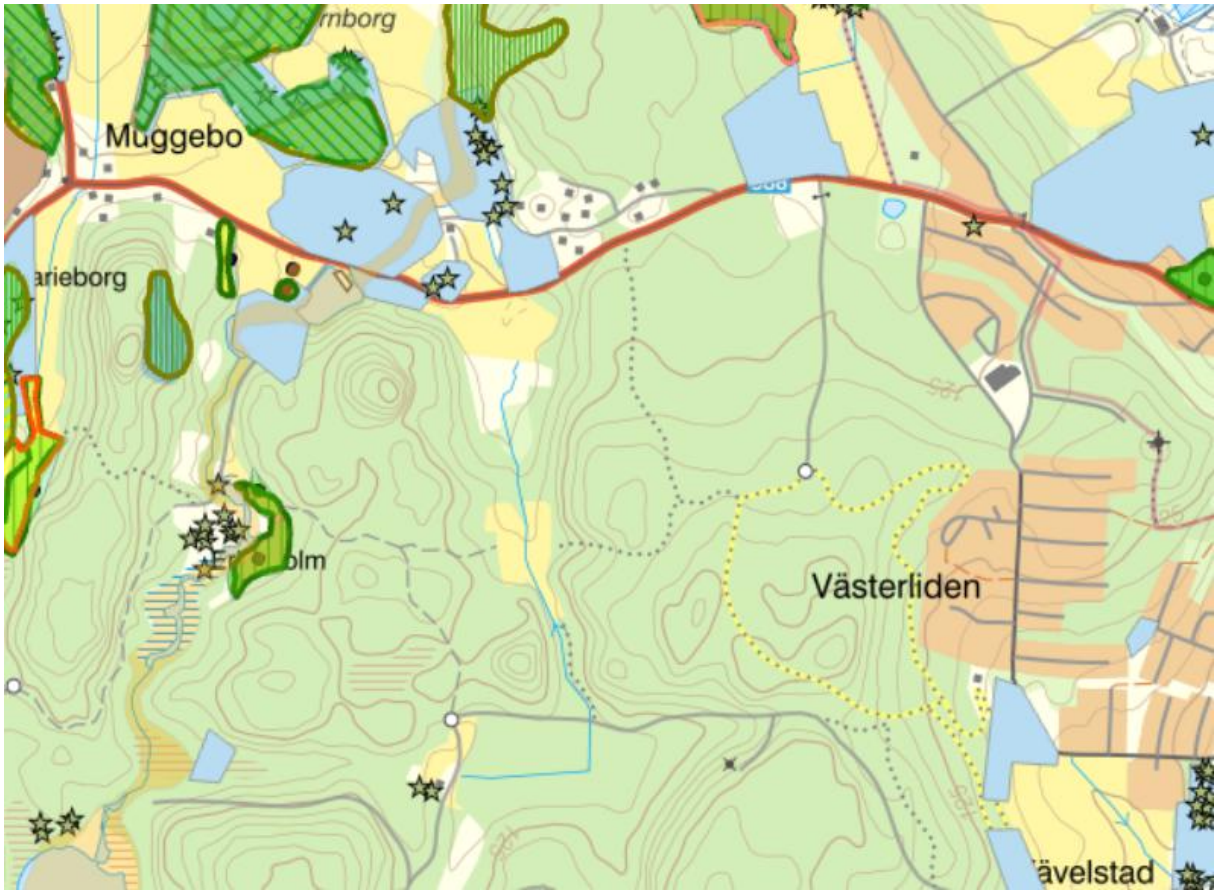

Områden ur Länsstyrelsen sammanställning över kända naturvärden. De ytor som är utpekade i närheten av undersökningsområdet är framför allt utvecklingsområden för ekmiljöer. Övriga områden ligger så pass långt borta att de inte anses bli påverkade av den planerade exploateringen.

6.1 Skyddad natur

När det gäller skyddad natur i trakten finns få områden med områdesskydd (Naturvårdsverket 2021 och Skogsstyrelsen 2021). Det aktuella planområdet bedöms inte påverka något skyddat område.

6.2 Nyckelbiotoper och naturvärdeslokaler

När det gäller områden med höga naturvärden som identifierats av Skogsstyrelsen eller av bolag, så kallade nyckelbiotoper eller objekt med naturvärden, finns inga sådana varken inom eller i direkt närhet av det aktuella planområdet.

6.3 Flora och fauna

Den sökning som genomförts på Artportalen visar att kännedomen om traktens flora och fauna långt ifrån är heltäckande.

Inom det aktuella undersökningsområdet förekommer några artobservationer som har behandlats i denna rapport under punkt 5.

6.4 Potentiella naturvärdesobjekt

Området är relativt litet och inventeringen har en hög detaljeringsgrad, ”*Detalj”*. Därför är det mindre relevant att söka ut potentiella naturvärdesobjekt i förväg, än vid lägre detaljeringsgrad. I fjärranalysen studerades hela området för att kunna identifiera om det exempelvis förekommer större trädkronor som kan visa på äldre träd eller annan markstruktur som kan tyda på hög markfuktighet eller annat som skiljer denna mark åt. I och med att hela området besöktes till fots har relativt liten arbetsinsats lagts på studier av ortofoton vilket för mer omfattande inventeringar är en betydligt viktigare insats för att välja vilka områden som ska besökas. I och med att stora delar av området innehåller områden där hydrologi är en viktig av karaktären så har det ansetts viktigt att bland annat se om det förekommer mycket upprinnor eller mindre fläckar med avvikande flora som kan indikera att det är källflöden. Detta gjorde att det var ännu mer viktigt att försöka besöka så att alla delar har betraktats okulärt. Vissa delar av de sluttande gräsmarkerna var svåra att ta sig fram på så det finns vissa partier där floran inte har undersökts i detalj.

7 Resultat, allmän beskrivning och naturvärdesbedömning

7.1 Vegetation och flora

Till största delen består floran av högst ordinära arter med mer bärris och ljung i törrare tallmiljöer med bottenskikt av vanliga skogsmossor och mer lavrika växtsammhällen på höjdlägen där det är mer nakna hällar utan jordlager.

Några lågpunkter där det sannolikt är täta lerlager i botten har det utbildats mossar med rikligt med vitmossor och en övrig flora med bland annat starr samt en del andra halvgräs. Floran kan även här betecknas som ordinär med karaktäristiska arter för dessa förhållanden.

I nordvästra delen är det övervägande lövdominerat med en tydlig karaktär av hävd. Glest stående ädellövträd och gott om hassel. Floran vittnar om mer näringsrika förhållanden med bland annat blåsippa men i övrigt gott om hävdgynnade arter.

I och med att det förekommer vissa arter som indikerar mer basiska markförhållanden och även i kombination med ytligt markvatten bland annat i östra kanten av det nyupptagna hygget kan det möjligen förekomma arter som bör eftersökas mer noggrant.

På några platser dels i nordöstra kanten och dels mot norr längs med vägen, förekommer skogsmiljöer med karaktär som vittnar om att det tidvis står vatten och ibland ganska mycket vatten. Bitvis har det bildats socklar främst av klibbalar. De flesta ytor uppvisade vid fältbesöket en påtagligt torr karaktär vilket indikerar att det inte förekommer ytligt markvatten eller möjligen att grundvattnet i området är mycket lågt.

7.2 Fauna

Vid fältbesöket kunde en rad fåglar noteras samt kopparödla. Inga tydliga bon eller uppenbara häckningsplatser i form av bohål kunde konstateras. I nordöstra delen satt sjungande härmsångare samt svarthätta och entita. Större hackspett och spillkråka noterades i undersökningsområdets sydvästra hörn. Taltrast och koltrast noterades på flera platser liksom gärdsmyg, rödhake, bofink och trädpiplärka. I det äldre granbeståndet i västra kanten förekom mindre korsnäbb.

7.3 Naturvårdsarter

Inga särskilt hänsynskrävande naturvårdsarter noterades.

7.4 Värdeelement

Få värdeelement förekommer men bitivs finns död ved och då främst i västra kanten i det äldre granbeståndet. Även sockelbildning betecknas som värdeelement då det indikerar speciella hydrologiska förhållanden.

7.4 Invasiva arter

Blomsterlupin förekommer i anknytning till planområdet och vissa bestånd med kanadensiskt gullris förekommer särskilt intill den äldre upplagsplatsen.

8 Naturvärdsobjekt

Inget av de områden som har nämnts ovan under punkt 4 anses nå upp till klass 4 men kan ändå anses utgöra hänsynsområde främst för att de hyser hög vattenhalt och påverkar således en mängd andra marker genom sin vattenhållande effekt.

Vad gäller kulturspår i form av skogsbrukslämningar som hittats i nordvästra delen krävs ytterligare undersökning i samband med kulturutredning.